

Wat zijn visiesheets?

In een reeks 'visiesheets' legt Ypsilon vast wat haar officiële standpunten zijn rond actuele onderwerpen. Standpunten die op één A4-tje zijn verwoord en worden gedragen door de leden van de vereniging.

De documenten dienen zowel interne als externe doelen:

- **Extern** geven ze in korte maar krachtige bewoordingen weer waar Ypsilon voor staat.
- **Intern** geven ze richting aan het werk van belangenbehartigers, die zich gesteund weten door een breed gedragen visie. De visiesheets bieden een handvat om landelijke standpunten ook regionaal te kunnen uitdragen bij hun lobbywerk.

Een visiesheet is een levend document, dat altijd kan worden aangepast aan de actualiteit. Voor de meest recente versie van een visiesheet kunt u terecht op onze website:

www.ypilon.org/visie

Herstel

Ieder mens heeft recht op hoop

Het is nog niet zo heel lang geleden dat de diagnose schizofrenie werd gebracht als het einde der tijden, als 'levenslang'. Soms zelfs met de onheilspellende waarschuwing dat 1 op de 10 mensen met de diagnose zichzelf van het leven berooft. Los van het feit dat 9 van de 10 dat dan *niet* doen, worden in zo'n boodschap statistieken gekoppeld aan een persoonlijke voorspelling. Ten onrechte. Wetenschappers zijn geen sterrenwischelaars en kunnen iets zeggen over kansen, niet over het lot van een individu.

Wat speelt?

Na de jarenlange focus op wat er allemaal *niet* meer gaat na een psychose kon een tegenbeweging niet uitblijven. Vanuit de cliëntenbeweging groeide de roep om een ander streven: dat van herstel.

Volgens een definitie die daarna vaak is gebruikt, is herstel "een leven kunnen leiden dat naar eigen inzicht zinvol en bevredigend is, mét of 'voorbij' de aandoening".

Want zagen wetenschappers en hulpverleners dan niet dat er ook mensen de dans ontsprongen en na een psychose volledig opknapt? En dat anderen behoorlijk overeind krabbelden, al dan niet met steun van GGZ of omgeving? Bovendien: maken we mensen niet al op voorhand zeker door alleen maar te hameren op wat ze niet meer kunnen?

Twee bezwaren stonden bij Ypsilon een snelle omarming van het begrip in de weg. De eerste was twijfel over de woordkeuze: Wie een buitenstaander vraagt wat hij verstaat onder herstel, zal steeds hetzelfde antwoord horen: iemand die hersteld is, heeft nergens last meer van, is 'genezen' verklaard. Dat mag wellicht voor sommige aandoeningen in de GGZ gelden, maar is lang niet voor iedereen weggelegd. Een aantal mensen, ook binnen Ypsilon, kan daarom maar moeilijk wennen aan de term herstel in GGZ-verband. Wat dat betreft is het Engels subtieler: herstel is afgeleid van *recovery*; een breder begrip waar veel meer mensen zich bij thuis voelen. Het tweede bezwaar kwam door het gemak waarmee de voortrekkers van de herstelbeweging leken te zeggen dat *iedereen* kon herstellen. Herstellen van een dipje of een burn-out gaat nu eenmaal gemakkelijker dan van een 'ernstige psychiatrische aandoening' als schizofrenie. Had de herstelbeweging daar wel oog voor?

Het zou uiteindelijk tot 2013 duren voordat Ypsilon welbewust 'herstel' als leidraad nam. Dit gebeurde nadat een ronde door het land leerde dat het begrip breed werd gedragen. De ledenraad bekrachtigde de ingeslagen richting door herstel als centraal begrip op te nemen in het Visiedocument 2010-2014.

Wat vindt Ypsilon?

Kan iemand herstellen nadat zijn been is afgezet? Het ligt er dus maar aan hoe je 'herstellen' definieert. Wie herstel alleen ziet als het verdwijnen van alle symptomen, is in de hoek van de psychose snel klaar met tellen: niet veel mensen overkomt dat. Zo bekijkt Ypsilon het niet. Wat haar betreft gaat het vooral om de vraag of iemand zich weer weet op te richten, te handhaven en zijn leven weer –zoveel als voor hem mogelijk is– in eigen hand weet te nemen. Dat noemt Ypsilon herstel.

Vanuit dat gezichtspunt hebben zelfs mensen die al jaren op een langverblijfsafdeling wonen soms nog mogelijkheden tot herstel. Maar je moet het willen zien, erin willen geloven. Binnen de vereniging zijn er tal van mensen die er dagelijks aan werken om ook deze zwaardere groep perspectieven te bieden. Door het nemen van wooninitiatieven, door een muziekcentrum op te zetten of reizen te organiseren, door te werken aan richtlijnen of criteria voor zorginkoop. Tegelijk kent Ypsilon ook teleurgestelde leden. Zij zijn teleurgesteld in het beloop van de ziekte, teleurgesteld in het vermogen of de wil van de hulpverlening of teleurgesteld in het leven. Vaak hebben ze van alles geprobeerd en nul op rekest gekregen (zie ook Visiesheet 6 over ambulantisering). Terecht hebben ze soms het gevoel dat niemand naar hun naaste zou omkijken als zij dat niet zouden doen. Zij hebben niet minder gelijk dan de groep die wél hoop blijft houden.

Concluderend

Ieder mens, hoe ziek hij ook is, heeft recht op een leefbaar leven. Op vooruitgang. Op hoop. Dat geldt voor mensen met een vroege psychose tot aan de chronische patiënt. Ypsilon wil hen daarin steunen door te spreken van herstel als positief perspectief.

Van herstel in de zin van 'genezing' is evenwel geen sprake. Hoe zwaarder de ziekte zijn sporen heeft nagelaten, des te meer moet herstel gezocht worden in kleine, soms subtiele wijzigingen die het leven draaglijker en de moeite waard maken.

Denken vanuit herstel kan helpen om te kijken naar andere vormen van zorg waarin niet meer de hulpverlening automatisch de regie heeft, maar de cliënt en zijn naasten. Omdat een mens meer is dan zijn ziekte. Eigen kracht conferenties zijn daarvan een goed voorbeeld.

Ypsilon waakt ervoor dat 'herstel' niet als drogreden zal worden opgevoerd om de familie aan de kant te schuiven, zoals dat eerder met 'privacy' is gebeurd (zie ook Visiesheet 3 over de rol van de familie).

Ypsilon blijft geloven in die stip aan de horizon en vindt dat het geluid van mensen die verbeteringen zien, al is het in kleine stapjes, het dragende geluid van de vereniging moet zijn.

© Ypsilon - juni 2013

'Het is belangrijker te weten wat voor iemand een ziekte heeft dan te weten wat voor ziekte iemand heeft.' *

* Hippocrates, 500 v.Chr.